వీరమాత రాణూబాయి

శ్రీ శేషాద్రి రమణకవులు.

మహారాష్ట్రదేశమునందలి జాబు అను గ్రామమునందు సూర్యాజీపంతు అను నొక పరమభక్తుఁడు గలఁడు. ఆతని కనురూపపత్నియే మన కథానాయికయగు రాణూబాయి. ఈ పుణ్యదంపతులు బ్రాహ్మణులు. పవిత్రవర్తనులు. శాంతశమదమాదిగుణాలంకృతులు. పురోహితవృత్తివలన వచ్చు నాదాయమె వీరికి జీవనాధారము. రాణుబాయి యెంద అతిథులేవేళ తనయింటి కరుదెంచినను లేదనక యిష్టమృష్టాన్నములు వండిపెట్టి యుపచరించుచుండును. ఈ పుణ్యదంపతు లాదిమదంపతులవలె నాకాలమున సమస్తజనమాననీయులై పేరొందిరి. రాణుబాయి గృహకృత్యములఁ దీర్చి భర్తృసన్నిధిలో వేదాంతగ్రంథపఠనము గావించుచు జీవితమంతయు నితరకార్యముల వంకకుఁబోనీయక యాధ్యాత్మిక చింతయందే గడుపుచుండెను.

ఆ కాలమున భగవదవతారముగ భావింపబడుచున్న యేకనాథస్వామి యన్న రాణుబాయి కెంతయో భక్తి. సంవత్సరమున కొక్కమారైన యాసాధుపురుషుని చెంతకు రాణుబాయి భర్తతోఁ బయనమై నమస్కరించివచ్చుట కలదు. నిస్పృహుఁడు త్యాగమూర్తియు నవతారపురుషుఁడునగు ఏకనాథస్వామి రాణుబాయి నాదరముగఁ జూచి ప్రసాదము నొసంగి యనుగ్రహించువాఁడు. రాను రానుసూర్యాజీపంతునకు ఏకనాథస్వామియెడభక్తిప్రపత్తులు మెండయ్యెను. బోధామృతము చవిజూడఁదలఁచినపుడు తప్పక తన గృహిణియగు రాణుబాయిని ఏకనాథస్వామి సన్నిధికిఁ గొంపోయి యుపచర్యజేయించుచుండును. పుత్త్రికావాత్సల్యముతో ఏకనాథస్వామి రాణుబాయి పరిచర్యలను బరిగ్రహించి యాశీర్వదించుచుండువాఁడు. అచిరకాలమున కాదంపతులకొక తనయుఁడుద్భవించెను. వానికి శ్రేష్ఠరాముఁడని నామకరణమొనరించి సంవత్సరాంతమునఁ దనయునితో నీపుణ్యదంపతులు సాధుపురుషుని సన్నిధికరిగిరి. ఏకనాథస్వామి రాణుబాయిని జూచిపరమానందభరితుఁడై "తల్లీ! నీ వదృష్టవంతురాలవు. వీరమాతవు కానున్నావు. భరతఖండమునుద్ధరింపఁగల యొక కర్మయోగి కొలఁదికాలములో నొక శుభముహూర్తమున జనింపఁగలఁడు. అబాలుని జూచుటయే తడవు నే నవతారముచాలించెదను. లోకోద్ధరణ కార్యమునఁ బాటుపడి నేనుముదుసలినైతిని. కార్యభారము నీతనయుండు నిర్వహింపగలఁడు. నీజ్యేష్ఠకుమారుఁడు కుటుంబధర్మములు నిర్వహించుచు మీ కుపకరింపఁగలఁడు. జనింపబోవు పుత్త్రుఁడు ప్రపంచోద్ధారకుఁడు. ఆతనికై మీరాశపడవలదు." అని పలికెను. స్త్రీజనముతోఁబలికి యెఱుంగని సాధుస్వామి యిట్లుభాషించుటవిని యచటమూగియున్న ప్రజలందఱు పరమాశ్చర్యభరితులై రాణుబాయిని నాదరించిరి. రాణుబాయి స్వామి చరణారవిందములకు సాగిలిమ్రొక్కి యనుగ్రహింపఁబడితినని పల్కి ప్రసాదమును స్వీకరించి తనభర్తతోఁ గలసి పరమానందభరితురాలై గృహముచేరెను. శా. శ. 1530 (క్రీ. శ 1608 ఏప్రియలు) కీలకనామసంవత్సర చైత్రశుద్ధనవమి పట్టపగలు పన్నెండు గంటలకు (సరిగ శ్రీరామజన్మసమయమున) రాణుబాయికిఁ బుత్త్రరత్నము జనించెను. సహజతేజోరాశియు

శుభముహూర్తసంభవుండగు నాతనయునిగాంచి రాణుబాయి యొందిన సంతోషమునకు మేరలేదు. సుపుత్రోత్పత్తికంటె మాతృదేవతకుఁ గావలసినదే మున్నది? సూర్యాజీపంతు కుమారునకు యథాశాస్త్రీయముగా జాతకర్మలొనరించి నారాయణుఁడని నామకరణముగావించెను. కొన్నిదినములు గడచినపిదప నీ పుణ్యదంపతు లిరువురు శిశువులతో ఏకనాథస్వామి సన్నిధికిఁబోయిరి. ఏకనాథస్వామి వారి పెద్దకుమారునిజూచి యితఁడు భక్తుఁడు, జ్ఞానికాఁగలఁడని చెప్పి రెండవకుమారుఁడు నారాయణు నెత్తుకొని "కుమారా! నీ తల్లి కృతార్థురాలు. ఆయమను వీరమాతను గావింపవలసిన భారమెగాక భరతవర్షమునంతయు నుద్ధరింపవలసిన భారముగూడ నీపయినున్నది. ఇఁక నీవె కార్యభారవహుఁడవుకానుంటివిగావున నేను దేహయాత్రచాలింప నుంటి" నని పలికెను. కుమారుని యభ్యుదయము నాలించుటకతన ఆనందబాష్పములు స్వామి నిర్యాణవార్త వినుటవలన విచారబాష్పములు రాణుబాయి కనుగొనలనుండి రాలెను. కొన్నిదినములా యాశ్రమముననే యాదంపతులు గడిపిరి. ఒకానొక దినమున రాణుబాయి చూచుచుండఁగనే యొకదివ్యతేజము ఏకనాథస్వామి ముఖమునుండి బయలువెడలి బాలుఁడగు నారాయణునియందు లీనమయ్యెను. ఏకనాథునకు ఊర్ధ్వదేహ క్రియలాచరించి దంపతులు గృహముజేరిరి. అనంతరము కొలఁదికాలమునకె సూర్యాజీ పంతు పరలోకగతుఁడాయెను. రాణుబాయి సహగమనముగావింపఁబోవు తఱికిఁ గొందఱు సాధువులువచ్చి వారించి "తల్లీ! ఏకనాథస్వామియనుజ్ఞనుల్లంఘింపకుము. కుమారుల సంరక్షణము నీ విధి"యని పలుతెఱంగుల బతిమాలిరి. లోకోత్తరుఁడగు తన ద్వితీయకుమారుని యభ్యున్నతిఁ జూడనెంచియు విజ్ఞానమాతనికిఁ బ్రసాదింపనెంచియు సహగమనవ్రతము మానుకొనెను. పుత్రులిరువుర కామె చదువుసందెలు పురాణకథలు వీరలీలలు వినిపించుచుఁ గాలము గడుపుచుండెను.

శ్రేష్ఠరాముఁడు నారాయణునకంటె మూఁడు సంవత్సరములు మాత్రమె పెద్ద. రాణుబాయి పెద్దకుమారునకుఁ బెండ్లిపేరంటములు గడపెను. కొలఁదిదినములు గడిచినపిదప నారాయణునకుఁ బెండ్లిచేయదలంచెను. ఎన్నివిధములఁ జూచినను పెండ్లియనిన నేవగించుచు నారాయణుఁడు విరక్తివాక్యములు దెలుపుచుండెను. నారాయణుఁడు సహజజ్ఞాని. వినికిడివలననే సమస్తశాస్త్రముల సారము నెఱింగెను. లోకోద్ధారకులగు బ్రహ్మచారుల కథలన్నింటిని సాదృశ్యముగఁ దెల్పి తల్లిని తన వివాహము చేయుయత్నము మానుకొమ్మని చెప్పెను. శ్రీరామసేవకంటె తనకితరము హితవుగాదనియు నన్ను శ్రీరాముని పరిచర్యకై విడిచిపెట్టుమనియుఁ దల్లిని బతిమాలెను. సంసారసుఖము చవిజూడమిచే నిట్లు పలుకుచుండెనని తల్లి నారాయణునకుఁ బెండ్లి జరుప నిశ్చయింప నారాయణుఁడెట్లో వివాహవేదిక యెక్కువఱకు ఓపికబట్టి వెంటనే మహారణ్యములకుఁ బారిపోయెను. లోకోద్ధారకుఁడగు కుమారుని కుటుంబజంబాలమునఁ ద్రోయనెంచిన మహాపాతకమునకు ఫలము పుత్రవియోగదుఃఖము ననుభవించుటయే యని రాణుబాయి విచారపడెను. నారాయణుఁడు వందలకొలఁది ఆమడలదూరము పోయి గోదావరీతీరమున ఆశ్రమము ఏర్పఱచికొని పండ్రెండు సంవత్సరములు ఘోరతపము గావించుచు భిక్షాహారముతో గాలముగడిపి సమర్థరామదాసస్వామి యను బిరుదనామమొంది పండ్రెండు సంవత్సరములు ఆర్యావర్తమంతయుఁ దిరిగి ముప్పదియాఱవయేట తన మాతృదేవియగు రాణుబాయి సన్నిధికిఁ జేరెను. రాణుబాయి తన కుమారుని గాఢముగాఁ గౌఁగిలించుకొని చిరకాలవియోగదుఃఖము దీఱునట్లు ఆనందబాష్పములతోఁ గుమారుని దేహము తడిపి "తండ్రీ! నాఁడు నీవు మమ్ము విడిచి యెందేగితివి? నీవు లోకోత్తరపురుషుఁడవు కాఁగలవని ఏకనాథస్వామి యాజ్ఞయొసంగెను. లోకోద్ధరణమున కేమికార్యము లొనరించితివి? నాకు వీరమాతయను నామమే విధమునఁ బ్రసాదింప నెంచితివి?" వని ప్రశ్నించెను. రామదాస

స్వామి ఇరువదినాలుగు సంవత్సరములలోఁ దానొనరించిన తపస్సు, చేసిన దేశపర్యటనము నివేదించి తాను సంకల్పించిన కార్యముల నీవిధముగా భ్రాతృసమక్షమున మాతృదేవితో నివేదించెను. "తల్లీ! ఆర్యావర్తము నంతయు యవను లాక్రమించియున్నారు. ఆర్యధర్మములు చాలవఱకు నశించుచున్నవి. సాధ్వీమతల్లులు మానప్రాణము లఱచేతులలోఁ బెట్టుకొని దినమొకయుగముగా గడుపుచున్నారు. గోబ్రాహ్మణ ఘోషచూడఁ జాలకున్నాఁడను. తపస్వులగు బ్రాహ్మణులు మహమ్మదీయ వేషముతోఁ గర్మభ్రష్టులగుచున్నారు. ఆర్యావర్తమును కృతయుగముగఁ జేయు శ్రీరామునివంటి యొకభారతీయచక్రవర్తికి ఆర్యావర్తమును బట్టాభిషేకము గావించి నేను దేహయాత్రచాలింప నిశ్చయించితిని. ఇదియే నాదృఢసంకల్పము. మాతృదేవి యాశీర్వాదము బడసినంతన యీ మహోద్యమమునకుఁ బూనుకొందును." కుమారుఁ డీవిధముగాఁ జెప్పినంతన రాణుబాయి దేహమున హర్ష పులకలు జనించెను. దేహ ముప్పొంగిపోయెను. "ఇప్పటికి నేను ధన్యురాలనైతిని. ఏకనాథస్వామి యనుగ్రహమిట్లు ఫలించినది. అయ్యయ్యో! విరాగమూర్తియగు నాతనయుని గుటుంబమునఁ గూలద్రోయనెంచి యెంతటి ద్రోహముగావించితిని" అని పరిపరివిధములఁ బలికి కుమారుని కౌఁగిలించికొని "తండ్రీ! నీవు సిద్ధసంకల్పుఁడవు. శ్రీరామభగవానుఁడు నిన్నేకార్యమున నియోగించెనో అందు నీజీవితము ధారపోయుము. నా జీవిక కీశ్రేష్ఠరాముఁ డాధారము కాఁగలఁడు. కాని నా కోర్కి యొకటి. ఎక్కడనున్నను అంత్యకాలమున వచ్చి నన్ను గడతేర్పుము." అని పల్కెను. రామదాసస్వామి యుప్పొంగి తల్లి చెంతఁ గొన్నిదినములు వసించెను. రాత్రులెల్ల ఆన్నతో వేదాంత చర్చలొనరించుచుఁ బగలెల్ల దేశోద్ధరణధర్మములను మాతృ దేవి చెంతనభ్యసించుచుఁ గాలముగడిపెను. రాణుబాయి రామదాసస్వామికి అనేకవిధములుగ ఆర్యావర్తపరిస్థితులు యవనులవలన హిందువు లొందు బాధలు స్వతంత్రసామ్రాజ్యమువలని యావశ్యకము, స్వధర్మస్థాపన విధము కర్తవ్యము కుమారునకు బోధించెను. రామదాసస్వామి లోకోద్ధరణ ప్రణాళిక మాతృదేవి సన్నిధిలోఁ గల్పించుకొని కొన్నిదినము లింటనుండి కాషాయవస్త్రద్వితీయుఁడై లోకోద్ధరణమునకు బయలు వెడలెను. శ్రేష్ఠరాముఁడు తమ్ముని విడువలేక విడచెను. జ్ఞానవతియగు రాణుబాయి దుర్భరమగు పుత్రవియోగమున కోరువజాలక వావిడిచి యేడ్చెను. "తల్లీ! నీవు ఎరుంగనిధర్మములు లేవు. విన విను" మని భాగవతములో దేవహూతికిఁ గపిలుఁడు చెప్పిన ధర్మములు తెలిపి విరక్తిమార్గమునఁ దల్లిని ప్రవేశపెట్టి రామదాసస్వామి లోకోద్ధరణమునకై బయలు వెడలెను.

రాణుబాయికిఁ గొంతకాలమున కవసానకాలము సమీపించెను. "నారామదాసస్వామి కనఁబడఁడు కాఁబోలు"నని ఆమె కన్నీరు విడచెను. కన్నీటితేమయారకమున్నె రామదాసస్వామివచ్చి తల్లి పాదములపై వ్రాలి "అమ్మా! శివాజీమహారాజు ధర్మసంస్థాపనమున కవతరించి హిందూసామ్రాజ్యమును స్థాపింపనున్నాఁడు. భవిష్యత్సామ్రాజ్యమున కాదర్శముగ నేను "దాసబోధ"యను గ్రంథమును రచించితి"నని రామదాసు పలికెను. రాణుబాయి దాసబోధనుగైకొని కనుల కద్దుకొని "కుమారా! యశస్వివికమ్ము" అని దేహయాత్ర చాలించెను. రాణుబాయి వీరమాతృరత్నముగదా! *

---

* (దాసబోధను తెలుగులో ననువదింపించి వరంగల్లులోని కాకతీయగ్రంథమాలవారు 800 పుటల గ్రంథముగఁ బ్రచురించిరి. ప్రకృతాంశము కొంత నందుండి గ్రహించితిమి.)